

آقا میرزا ابوالحسن آقا انگجی

هاله مرحوم حاج میرزا ابوالحسن انگجی در ۱۲۸۲ قمری در تبریز متولد شد، در ذی‌القعدة ۱۳۵۷ در تبریز وفات یافت، در مقبرة خانوادگی در این شهر مدفون شد. وی از سادات حسینی بود...

آیه‌shy­الله مرحوم حاج میرزا ابوالحسن انگجی در ۱۲۸۲ قمری در تبریز متولد شد، در ذی‌القعدة ۱۳۵۷ در تبریز وفات یافت، در مقبرة خانوادگی در این شهر مدفون شد. وی از سادات حسینی بود. جد او آقا میر ابوالحسن برادر حاجی سیدحسین، بانی کاروانسراهای معروف به حاجی سیدحسین در راسته بازار تبریز، جد خانواده عدلshy­الملک بود. کاروانسرائی به نام میر ابوالحسن در تبریز فعلاً دائر است. به این ترتیب خانواده انگجی با خانواده عدل پسر عمو هستند. والد آن مرحوم حاجی میرزا محمد آقا شیخshy­الشریع(1) از معاریف تبریز بود. انگج یکی از محلات تبریز است و آیهshy­الله انگجی به مناسبت اقامت در آنجا به این اسم مشهور شده است.

انگجی در تبریز از مرحوم میرزا محمود اصولی (2) و مرحوم آقا سید عبدالفتاح سربابی (3) تلمذ نمود. در سال ۱۳۰۴ قمری به نجف اشرف مشرف شد، در حلقه شاگردان مرحوم حاج میرزا حبیبshy­الله رشتی و فاضل ایروانی و آقا شیخ حسن ممقانی و شیخ محمد حسین کاظمینی وارد شد. در فقه و اصول به مرتبه اجتهاد رسید، سپس به تبریز مراجعت نمود و با امور روحانی اشتغال ورزید.

پس از نهضت مشروطیت از آن طرفداری کرد. مثل سایر علما به اسلامیه نرفت، بلکه در شهر ماند و سعی نمود بلکه کار بلوا به خوشی تمام شود. وی روزی بالای منبر رفت، به مجاهدین مشروطیت گفت:

گیرم که حاج میرزا حسن آقا مجتهد کافر شده، شما با کدام صلاحیت منزل او و کسانش را غارت کردید. اگر کسی از دین خدای هم برگشته باشد اموال او به وراثت میshy­رسد نه به مجاهدین و فدائیان.

باری مساعی انگجی بیshy­اثر ماند. وی بکلی خود را کنار کشید.

از وقایع زندگی او اینکه به علت همداستان شدن با ملت در باره قانون نظام اجباری، به همراهی چند تن از علما تبعید شد. پس از مدتی تبعید بالاخره به تبریز مراجعت نمود و دیری نکشید که در گذشت.

مرحوم انگجی عالمی فاضل بود. در عصر خود از معاریف فضلی آذربایجان بود. علاوه بر فقه، در علوم ادب نیز اطلاع فراوان داشت. هر مشکل فقهی و ادبی را حل میshy­کرد. حاج میرزا حسن آقا مجتهد به مقام علمی او ادعای داشت و مکرر این معنی را میshy­گفت تا مراتب فضل او پوشیده نماند.

فرزندان آن مرحوم آقای میرزا حسن آقا انگجی و آقای حاج میرزا محمد علی آقا انگجی و آقای حاج میرزا مهدی آقا انگجی هر سه برادر در قم از آیهshy­الله حاج شیخ عبدالکریم حایری درس خواندهshy­اند و در علم و معرفت و فقه و اصول به مرتبه اجتهاد رسیدهshy­اند هر سه صاحب محراب و منبرند و آسمان روحانیت تبریز را به منزله سه اختر فروزانند. اثر نجابت و آقائی از سیمای آنان ساطع است. وقتی که انسان این سه برادر با فضل و کمال و نجیب و آقا را میshy­بیند به یاد اشراف سادات عصر بنیshy­عباس از نوع سیدمرتضی و سیدرضی و سایر سادات متشخص میshy­افتد و به احترام مجبور میshy­شود. آنان از حیا و وقار سر به زیر میshy­افکنند و چشم روی هم میshy­گذارند. دیگران از مهابت آنان سر به زیر میshy­افکنند و چشم بلند نمیshy­کنند. هر سه برادر غیرت اسلامی دارند به اسلام و عظمت آن میshy­اندیشند.

آقای دکتر اسمعیل انگجی و آقای دکتر ابراهیم انگجی و آقای دکتر محمود انگجی در طب و شیمی دکتر هستند. آسمان طب را سه فروزنده کوکبshy­اند. در سوس رنج تحصیل کشیدهshy­اند تا دیپلم دکترا به دست آوردهshy­اند. هر سه برادر به ایران و آذربایجان علاقهshy­مندند. خداوند هر شش برادر را در خدمت به نوع توفیق دهد.

1- به غیر از حاج میرزا محمد آقا پدر صاحب ترجمه، ملّا فتحshy­اللهshy­بن محمد جواد شریعت اصفهانی متوفی (۱۳۱۸ هـ. ق) صاحب آثار فقهی از جمله «اعلام الاعلام بمولد خیرالانام» نیز شیخshy­الشریع نامیده میshy­شد. ریحلانهshy­الادب، ۲/۳۰۶.

2 - میرزا محمودبن محمد خوبی تبریزی مشهور به اصولی (متوفی ۱۳۱۴ هـ. ق) از مؤلفات اوست: «مشارقshy­الاصول» و «التأملیات».

3 - ابن بزرگوار مؤلف کتاب بزرگی است در اصول فقه. جلد اول در مباحث الفاظ و جلد دوم در ادله عقلیه. وفات وی در ۱۳۱۱ هـ ق است.

نقل از کتاب: رجال آذربایجان در عصر مشروطیت

مولف دکتر مهدی مجتهدی